

Stortingets helse- og omsorgskomite
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 Oslo

Deres ref.:

Vår ref.:
HL

Dato:
24. april 2017

Innspill til Prop. 71 L (2016-2017) Lov om endringer i helselovgivningen (overføring av det offentlige tannhelsetjenesteansvaret, lovfesting av kompetansekrav m.m)

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS) sammen med medlemsforbundene Parat og Delta/Norsk Tannpleierforening (NTpF) er bekymret for flytting av den offentlige tannhelsetjenesten fra fylkene til kommunene.

1. Om overføringen av tannhelsetjenestene til kommunene

YS mener at den offentlige tannhelsetjenesten fortsatt bør være et fylkeskommunalt ansvar:

- Tannhelsetjenesten fungerer i dag godt, dette ble bekreftet bl.a. i evalueringen av tannhelsetjenestene i 2005. Det er et utstrakt samarbeid med de kommunale helse- og omsorgstjenestene i dag.
- Odontologi og tannpleie er små fagmiljøer som må organiseres i større enheter. De fleste kommunene er fortsatt små og vil dermed ikke kunne ivareta bredden i fagmiljøene som tannhelsetjenesten i dag representerer. Da er det særlig det forebyggende og helsefremmende arbeidet som vil lide.
- En etablering av flere interkommunale selskaper og vertskommunesamarbeid kan ikke være et mål med kommunereformen. Tannhelsetjenesten vil med en slik organisering oppleve økt fragmentering og mer uklare ansvarsforhold i samarbeidet med kommunene.

2. Fremtidig organisering av den offentlige tannhelsetjenesten i Norge

Dagens organisering, med en offentlig tannhelsetjeneste i fylkeskommunal regi og en markedsbasert privat sektor, bidrar til å utjevne de sosiale

Besøksadresse:

Lakkegata 23

Postadresse:

Postboks 9232

Grønland

0134 Oslo

Org. nr.:

971 454 431

Telefon:

21 01 36 00

ulikhetene i befolkningens tannhelse ved at alle får et likeverdig tilbud uansett hvor i landet de bor. Ytterligere utjevning av ulikheter skjer gjennom samarbeidsordninger, der de 19 fylkestannlegene lager felles behandlingsstandarder, noe som ikke vil være mulig å videreføre mellom 358 kommuner.

Selv om antall kommuner nå ser ut til å bli redusert til 358 vil de fleste kommuner være små sammenlignet med dagens organisering gjennom fylkene. I Stortingsmelding 14 (2014-2015) gjentas det ved flere anledninger hvor viktig det er med store og robuste kommuner for å overta ansvaret fylkeskommunene i dag har for tannhelsetjenesten. Stortingsmeldingen peker etter vår mening samtidig på svakhetene med å overføre fylkeskommunens oppgaver på dette området, når det i stortingsmeldingen (Meld. St. 14: side 41) står følgende:

Det vil være opp til den enkelte kommune å avgjøre i hvilken grad den vil opprettholde eller endre klinikkstrukturen som skal gjelde for egen kommune. En ansvarsoverføring vil kunne medføre smådriftsulempere dersom det er kommuner som også etter endringer i kommunestrukturen står uten tannklinikk i egen kommune, og må bygge opp nye tilbud. (...) Dette vil også kunne gjelde tannlegevakt, tannhelsetilbud til personer med særskilte behov, opplæring og lignende.

Tannhelsetjenesten i fylkene er etter YS' mening et godt eksempel på et vellykket og enhetlig helsetilbud, som i dag dekker en rekke grupper mange kommuner sannsynligvis ikke vil være i stand til å gi et helhetlig og godt tilbud til. Fylkestannlegene gir et bredt tannhelsetilbud til befolkningen med hovedvekt på følgende grupper:

- Barn og ungdom fra fødsel til og med det året de fyller 18 år, i tillegg til ungdom som fyller 19 eller 20 år i behandlingsåret.
- Psykisk utviklingshemmede over 18 år
- Eldre, uføre og kronisk syke med opphold i somatiske/psykiatriske institusjoner som sykehjem, aldershjem og sykehus.
- Rusmiddelavhengige som oppholder seg i behandlingsinstitusjoner.
- Utvalgte pasientgrupper som mottar hjemmebaserte tjenester i åpen omsorg

Fylkeskommunal tannhelsetjeneste har omtrent 3400 årsverk og omsetter for ca 3,1 milliarder kroner. Samtidig oppfatter vi ikke at det foregår en ressurskamp mellom fylke, kommuner og statlige organ på dette området. Tvert imot flyttet man i sin tid den offentlige delen av tannhelsetilbudet fra kommunene til fylkene med begrunnelse om behov for bedre organisering og et mer helhetlig helsetilbud til befolkningen.

3. Store enheter, høy effektivitet og gode fagligmiljøer

Tannhelsetjenesten består i dag av store enheter, gode fagmiljøer og en kostnadseffektiv tannhelsetjeneste, akkurat slik regjeringen argumenterer for

i forbindelse med andre store offentlige reformer, som Sykehusreformen, Politireformen, Forsvarets langtidsmelding og forsøket på endring av domstolstruktur i 2015.

Alle disse reformene begrunnes med et ønske om store enheter som kan gi bedre effektivitet, bedre fagligmiljøer og mer samfunnsøkonomisk utnyttelse av ressursene. Det er vanskelig å se hvorfor den offentlige tannhelsetjenesten ikke kan dekkes av den samme argumentasjonen, men tvert imot skal stykkes opp i veldig små enheter, slik forslaget i dag foreligger. Det sier seg selv at en oppsplitting fra 19 fylker til 358 kommuner, vil endre dagens situasjon dramatisk.

Regjeringen henviser til nødvendigheten av bedre koordinering lokalt, mellom tannhelsetjenesten og kommunale tjenester som barnevern, eldreomsorg og kommuneleger. Til dette kan det sies at gjeldende rett, herunder nedfelt i Helse- og omsorgstjenestelovens paragraf 3-4 andre ledd, er helt klar på at kommunene alt i dag *«er pålagt å samarbeide med fylkeskommune, regionalt helseforetak og stat, slik at helse- og omsorgstjenesten i landet best mulig kan virke som en enhet»*.

4. Om lovfesting av kompetansekrav

YS mener at helselovgivningen i kommunene bør være profesjonsnøytral. Kommunene må uansett ha tilgang til et bredt spekter av personell med ulike kompetanser for å kunne utøve det kommunale ansvaret på en forsvarlig måte. Når regjeringen likevel velger å innføre kompetansekrav vil vi påpeke behovet for at tannpleier lovfestes i tillegg til tannleger. Tannpleieren er den eneste yrkesgruppen av de ni yrkesgruppene som regjeringen har vurdert som i siste liten ble tatt ut i forslaget til lov.

Ved en overføring av tannhelsetjenesten til kommunene frykter YS at det forebyggende og helsefremmende tannhelsearbeidet vil lide sterkt på bekostning av prioritering av behandling og reparasjon. Dette forsterkes av at regjeringen ikke har foreslått å lovfeste krav om tannpleier som kjernekompetanse i kommunene.

Å ha god tannhelse har stor betydning for den generelle helsen. Forebygging og helsefremmende arbeid er riktig for innbyggerne og det er samfunnsøkonomisk fornuftig. Likevel taper det forebyggende arbeidet kampen om ressursene i det daglige. Derfor er det spesielt viktig å sikre personell i kommunene som har dette som ansvarsområde. Det forebyggende arbeidet er vanskelig å prioritere dersom det ikke er lovpålagt.

5. Nærmere om tannpleiere

Tannpleiere er utdannet til å jobbe i førstelinjefunksjon. De jobber tverrfaglig og forebyggende, veileder individuelt og i grupper, diagnostiserer sykdommer og henviser til tannlege ved behov for behandling. I folkehelsearbeidet bidrar tannpleiere til en samfunnsutvikling som fremmer helse og utjevner sosiale forskjeller.

Også hensynet til samfunnsøkonomi, effektiv bruk av ressursene og lavest mulig effektive kompetansenivå taler for å forsterke bruk av tannpleiere i det framtidige tannhelsearbeidet.

I proposisjonen argumenterer departementet med at tannpleiere uansett vil følge med tjenesten over til kommunene som følge av regler om virksomhetsoverdragelse. Dette er en kortsiktig vurdering som ikke ivaretar framtidige krav til tannhelsetjenesten, men kun ser kompetansebehovene i et historisk perspektiv. Norge er et av de få landene i Europa som har en viss overetablering og overkapasitet av tannleger selv om tannhelsen i befolkningen generelt er god. Det vil i tiden framover være mindre behov for tannleger og mer behov for tannpleiere.

6. Konklusjon

YS mener på prinsipielt grunnlag at tannhelsetjenesten bør forbli i den nye regioninndelingen fremfor å flyttes ut i den enkelte kommune. Dette slik at vi ikke forringer dagens gode og likeverdige tilbud til befolkningen. Dersom Stortinget uansett velger å overføre tannhelsetjenesten fra fylkeskommunene til kommunene, vil YS sterkt anbefale at det forebyggende tannhelsearbeidet får prioritet ved at også tannpleier lovfestes som krav til kjernekompetanse i kommunene.

Med vennlig hilsen
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund – YS

Jorunn Berland.

Jorunn Berland /s/
YS-leder

Håvard Lismoen.

Håvard Lismoen /s/
Leder, Samfunnspolitisk avdeling